

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

42. Vexa[n]tur Lusitani & Xauerius à Bonziis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

navigatione in Sinas, indèque in Indiam parato reditu, comitatum à Rege petentibus, & profitentibus nomine gentis Lusitanæ gratias immortales, & æternam liberalis receptus, & beneficiorum memoriam, cum illustri ubique illorum prædicatione: respondit Rex se illis Xaverium invidere, cuius discessu sibi videretur patre denuo orbari, cogitanti vero se nunc illum postremum cernere, dolorem inuri non consolabilem: Regis manum veneratus Xaverius, affirmavit se illum intimo pectore gestare, institurum autem assiduè apud Deum ut profusa ipsius beneficentiæ condigna reponeret præmia, tum ei seorsum amoris pignus supremum reliquit, aliquot monita, quibus æternitati suæ prospiceret: Secum nempe animo reputaret, vitæ huius aduersa, & prospera, extingui morte & absolui; alterius autem immortalis, æterna esse, nec unquam desitura? Tot Iaponiæ olim Reges, vbinam tunc forent, & quid eis conferret beatitatis peractæ fabula, si erant flammis vltimicibus æternam arsure? quam prudens esset negotiatio, breui corporis voluptate, sempiternis animam tormentis addicere? grandi lucro, quicquid vsquam vel est, vel esse potest regnorum amitti, & proiici, ut cæli regno potiare, cuius inita semel possessio, nullis temporum lapsibus excuteretur, aut nurraret? hæc veri mordacis effata certissima maiores ipsius hæcenus totamque Iaponiam quâ suo commerito, quâ incomprehenso Dei iudicio ignorasse, videret ipse quam seuera ipsi de se incumberet ratio, quanto se pœnæ grauioris constitueret reum, si Dei munere singulari, præmissam sibi ex orbe vltimo religionis veræ, ac salutis facem negligeret, ac præ illa cæcitate suam, & voluptates pudendas adamaret, arceret Deus ab eius capite tantam perniciem! se quidem ad hoc quoad suppeteret halitus precibus & lacrimis apud Deum acturum, nihilque sibi, aut adhuc in viuis, aut iam defuncto venturum optatius quam si intelligeret Bungi Regem, sacro tinctum baptismo viam certæ salutis insistere, suisque populis præire. Hæc verba regi ter lacrimas non sine adstantium stupore tunc quidem excusserunt, post vero præscripto diuinitus tempore fructum tulere quem sanctus desiderauerat: aduersis enim fortunæ casibus, tum admonitus, tum punitus, diuinæ se tandem gratiæ permisit, & Xaverij (quem semper vocabat animæ suæ patrem) iam cæcio beati æterna gaudia suscepto baptismate cumulauit, ex quo & nomen Francisci duxit.

42 Dum sic Lusitani discessum adornant, iis extrema quæque Bonziji machinantur, Xaverio maximè, cuius causa, Lusitanum nomen exosum habebant: triumphantem igitur abire indignati, se autem spretos, & irrisos, ludibrio populi obici, decernunt communi consilio, memorabili vindicta infamiam illam redimere; Rei gerendæ ordo erat, ut Amangucij sic Funaj, in seditionem populum agere, dein Lusitanorum deprædari merces, naues incendere, ferro illos ad vnum delere: hæc si succederent, regiam aggredi, Regem inuadere, & cum stirpe illius vni-

42
Vexatur Lu-
sitani & Xa-
uerius à Bon-
zijiis.

sa de medio tollere, strage ita descripta, quod videretur nimis difficile, veneratorem magnum Xauerij populum in eum proritare, nisi prius callumniis, & contumeliis oppressum; ex condicto in eum fanda, & nefanda congerunt, vilem, sceleratum, mendicabulum, cælo execrandum, fame, siti, vermibus absumi; cemicibus ali, & effosorum noctu cadauerum carnibus; ossibus ad magica abuti, esse enim præstigiatorum, demonem in lingua gerere, & quos alloqueretur incantare. Regi eius amicitia fascinato, circa caput errare vaporem igneum, coronam in cineres redacturum; stragem populi, nisi ad mentem rediisset, Xacam & Amidam, tam crudelem iurasse ut esset toti Iaponiæ exemplo, & terrore futura: quare nisi foret penitus laua meus, irato cælo, & falso Bonzio, piraisque illum circumducentibus tempestiue subtraherent sese, & meritis de iis pœnas exigerent: hæc & similia furdis quotidie cantabantur, & Deo criminosa carmina disflante, nullius in animum penetrabant. Stabat interim nauis in anchoris, & in procinctu Lusitani, quare alio machinas obuertunt Bonzium, petuntque ex seipsis tela, quæ à vulgò minime obtinebant. Duodecimâ hinc leucâ cœnobium erat Miaigimæ nomine; huic Fucarondonus præerat, portentosa inter Bonzios literaturæ atque ingenij, cui par nemo toto Bungi regno, quod nescio qua magni nominis in academia diuinitatis pulpitem annos triginta tenuisset, & peritissimus rituum consuleretur pro tripode. Hunc si Funaium valerent pertrahere, sperabant ab eo, primo statim congressu pudescitum iri Xauerium, & refarcienda sibi auctoritatis afflictae detrimenta; ob hoc ei per literas infimis precibus supplicant, si quid eum gloria Camidum, & honor tangeret Bonziorum, tantillum hoc itineris ne grauaretur conficere, paucis inde diebus victor, & triumphans, ipsorummet succollantium humeris in suum cœnobium reportandus, explicabant enim itineris causam, & necessitatem. Bonzium, & occasione tam honorifica, & seipso inflatus, ac de prostrato vno Xauerio, non vna se augendum gloria somnians, sine mora accurrit, adestque cum suis sex olim discipulis tunc magnis doctoribus. Vela postridie facturi cum sancto Lusitani Regem vltimò salutabant, cum Fucarondonus Miaigimæ adesse nunciatur, cupere honoris debiti apud Regem officio fungi, simul illum coram hospitem Bonzium videre; conturbatior ad nomen Fucarondoni Rex, & silens meditabatur ut postea fassus est, prouocationis, huius effugia, quam salutandi officium vocabat Bonzium, vehementer timens ne illi Xauerius longe impar obrueretur eius argumentis, adeò horrore suarum disputationum Bonzium omnia perterrefecerat; dolebat Rex optimus & amantissimus viri sancti, eum hanc famæ tunc aleam subire, cum parva eatenus ingenti gloria erat in patriam rediturus; iamque illò vergebat, ut accessum Bonzio negaret, cum perplexum eius animum diuinans Xauerius, rogauit Bonzium admitti, & audiri, liberè quoad vellet seu dicentem, siue disputantem, sibi vero nihil esse sollicitum, Christi enim doctrinam

doctrinam quã ipse prædicasset, non esse natam ex Academiis, nec humano promptam ingenio, sed Dei ipsius magisterio traditam, nec quicquid vel in Iaponia Bonziorum, vel esset in orbe Sapientum, plus ei posse officere quam soli tenebras, sic apertis Fucarondanus foribus aulam intrat.

43 Regi ter de more prostratus, & Xauerium à capite, graui, & seверо aspectu emensus, ad latus confedit, atque ita incœpit. Haud scio, vir egregie, me noris necne? seu melius agnoris? respondet Xauerius, non meminisse, vsquam antea ab se visum, ad quã altum cachinnans Bonzius, suosque contuens; video comites, parum nobis cum isto negotij fore, qui mecum olim plus centies pactus, nunc ab se visum aut nescit, aut fingit nescire: post ad eum conuersus, & procaci risu; estne aliquid super, etiamnum, inquit, de illis mercibus quas Frenaiomæ in portu ex te coëmeram? cui sanctus sedatè, qua solebat modestia, mercaturam, ait, tractaui nunquam, neque Frenaiomam, sed neque te vidi. Proh obliuiosum, & cerebro crassum! intulit Bonzius, stultam fingens, & cachinno iuuans admirationem: id ergo tibi mente exciderit: tu vero, infert, placidè vir sanctus in mentem sis mihi, reuoca, si fortè me longuis meministi, faciam, inquit Bonzius, & molestissimam narrationem occipiens, planè tanquam delirans, anni sunt sunt ait, supra mille quingenti, ex quo tu & ego Frenaiomæ in mercimonio pannorum versabamur, & ex te serici centum fascies, magno meo lucro illic emi. Meministi in annon? non potes quin id memineris. Hinc iam vltro aduertens Xauerius, quo miser tenderet, respondendi venia venerabundè ab Rege postulata, interrogauit hominem, quot annorum esset; duorum & quinquaginta cum diceret, qui potes ergo, inquit Xauerius, quindecim retro sæculis fecisse mercaturam, si vix medio sæculo maior es? & quo pacto tunc ambo Frenaiomæ, inter nos miscere commercia, si ante annum scsqumillesimum, sylua, & desertum fuit Iaponia, nec ab vllò adhuc mortalium culta, vt magna pars vestrum & sentit, & docet? attende sis, retulit Bonzius, & ex me audies quã mireris, discèsque tandem nos esse præteritorum, rerum, ac temporum, quàm vos præsentium doctiores. Ignoras enim, carere mundum principio, homines quos mittit in hanc vitam continuata nascendi series, cum deficere videntur, nequaquam desinere, sed hoc terreni corporis inerti & pannoso spolio animam euolui & exui, ac putrescente cadauere, aliud sibi nouum corpus, solutam & liberam quærere, illud scilicet in quo renascimur seu masculum siue femineum, pro varia syderum conformatione, & Lunæ momentis sub quibus in lucem edimur; nam si foret materiæ nostrorum corporum, æqualis cum anima æuitas, nescituros nos vnquam mortem, sed cum rerum ex quibus con crescent, initia caduci sint roboris, & effæti, necesse est illa identidem refici atque innouari, & mortalium multorum supplemento, vni præstare immortalitatem. Ex ea nascendi vicissitudine, fortunæ quoque vices

existere;

43
Disp. Xauerij
contra Fucarond.
Bonziũ.